

Alfagafă 6 iunie 1866 la 20 ore

~~3~~ **ZECE MAI.**

Zece Mai : ziua de sărbătoare națională a cărei omintire stăruște din anii îndepărtați și copilariei, evocând în mintea noastră, a celor născuți odată cu vescul sau în pragul său, luminisuri de soare pe strălucitele uniformelor de altădată, vremurile senine de infloriște și de nădejde în care România întemeietorul dinastiei își făurea viitorul.

~~Ne-a fost dat, la trei sferturi de secol, de când această zi a intrat în istoria țării, odată cu acel ce era să fie înțeiu și marea ei Rege, la șase zeci de ani dela proclamarea Regatului și încoronarea lui Carol I cu oțelul tunurilor cucerite la Plevna, să privim un zece Mai mohorât într-o Românie sfâșiată. Dar rândurile dese și surse ale oştirii pregătite pentru luptă, al cărei pas hotărât vesteste împlinirea Scripturilor, în fața Tânărului Rege investit cu ceea cea mai înaltă demnitate militară pe care au imbrăcat-o marii săi înaintași, cuvintele înseși rostite astăzi cu atâtă incredere și~~
~~dela Văduva la opinie~~
~~event, dela Conducătorul Statului la sublocotenent, era să tot mai impede~~
voița neinduplecată a neamului, de luptă și de jertfă pentru biruința deplină a dreptății sale.

În lumina acestor imprejurări, se cuvine să ne folosim de scurtul povestea de reculegere pe care ni-l îngăduie o liniste vremelnică, în vîltoarea prăbușirilor ce ne inconjoară, ca să privim în urmă, și din firul omintirilor ce se leagă de aniversarea de astăzi, să căutăm și-i despiinde mai lămurit înțelesul și invățăminte.

Zece Mai a însemnat în primul rând ziua Dinastiei. La zece Mai 1866 a depus Domitorul Carol de Hohenzollern jurământul în fața Adunării țării, rostind acele memorabile cuvinte cără prevăstesc și rezumă întreaga desfășurare a lunii și glorioasei Sele domnii: "Punând piciorul pe acest pământ sacru, am și devenit Român. Primitea plebiscitului Imi impune, o știu, mari datorii. Spes că-Mi va fi dat să le indeplini. Eu vă educ o inimă leală, cugetări drepte, o voineță tare de a face binele, un devotament fără margini, către noua Mea patrie și acel neinvins respect către lege, pe care l-am culeas în exemplul elev Mei.

Cetățean astăzi, -mâine, de va fi nevoie -soldat, Eu voi împărtăși cu Domnia Voastră soarta cea bună, ce și pe cea răză. Din acest moment totul este comun între noi. Credeti în mine, precum cred Eu în Domniile Voastre.

Singur numai Dumnezeu poate să ceeace viitorul păstrează patriei

noastre! Din parte-ne să ne mulțumim întru a ne fece datorie. Să ne întărim prin concordie! Să unim puterile noastre, spre a fi la înălțimea evenimentelor".

Astfel se indeplinește înțeia condiție fundamentală a desvoltării noastre, în secolul ce urmează să însemne în istorie triumful ideii de naționalitate, condiție pe care o formulaseră în chipul cel mai categoric tutuși mișcării noastre de renaștere și o amintise atât de lîmpede memoria lui întat de delegații români, Conferinței Națiilor Puteri întrunită stunci la Paris: "Unica garanție a ordinii și a stabilității în viitor, Români o văd în realizarea Unității și a Monarhiei ereditățe sub dinastie unui Principe dintr-o familie domnitoare din Europa... Români, urme memorabile, s'au săturate de certurile și de greutățile schimbărilor prea dese de Domnie." Ei vor să pună capăt provizoriilor și incertitudinilor. Încărcături trebuie să aibă forma de guvernământ ce-i convine. Guvernământul electiv pe viată sau pe cîmp mărginit poate fi bun pentru unele țări, dar nu se poate zice că e bun ori și unde, și este sigur că nu e bun în Principatele Unite, căci nu văd cu puțință de a întrona ordinea și stabilitatea decât prin guvernul ereditar".

Convingerea aceasta pătrunse și etat de sfârșit și de temeinic în mintea contemporanilor, că insuși Cuza-Vodă, înțeială Domnitor al acestor Principate, unită prin alegerea sa, considera covoana ce îi se încredințase doar ca "un depozit sigur", iar în primele zile ale anului, în care era să-și încheie stăpânirea, răspundea unui demers al consulilor străini, cu o nobilă dezinteresare, că cel mai bun mijloc de a aduce liniste în țară să fi să-i încreză cărmuirea unui principat străin. Așa se lămuște și lipsa de împotrivire a lui Alexandru Ioan I, în clipe în care îi s-a cerut sfidăcărea: acțiunea de la 11 Februarie răspunde astfel într-o largă măsură gândului său propriu, chiar de vă fi socotit alte mijloace potrivite pentru a-l aduce la indeplinire.

Unsprezece ani mai târziu, scăde convingerii și încă un răsunet în realismul, pe care îl arează la 10 Mai 1877 Ion C. Brătianu în desbaterile Parlamentului: răspunzând unui deputat, care se împotrivesc ca noua decorație a Stelei României să se poată da și civililor, deoarece aceasta să fi însemnat o abaterere de la principiile democratice, primul ministru îi răspunde: "nu veți fi decât doi sau trei cu aceste idei, iar tutuși ceilalți vor face totdeauna sacrificiul chiar și convicțiunilor celor mai intime pentru interesele țării Românești. Eu n' am avut sfisale să vin aici în Cameră sub regimul

convențional care instituia principiul monarhiei constitutionale, și când stunci mi se zices că sunt republican, eu nu m' am săfăit să declară că într-o devăr sunt republican și es domi și pentru țara mea sistemul republican: dar fiindcă văd că nu se poate, de aceea... voi face tot pentru ca să prospere țara mea sub regimul monarhic".

" Cei mai republicani, încheiea conducătorul revoluției din 1848, au fost indemnatați de un însinct de conservație a admite în cele din urmă o domnie ereditată".

Astfel s'a încheiat acum trei sferturi de veac legătura între dinastie și țară, adevărat contact între Rege și națiune, în care credința și devotamentul celei din urmă să intemeiază statotic pe principiul de echilibru de dreptate și de prestigiu, pe care il reprezintă cel dintâi. De stunci clipele de mai multe strălucite în istoria României moderne, au fost acele în care, de o parte și de alta, aceste condiții esențiale ale dezvoltării și au fost indeplinite cu cea mai mare stăruință și sinceritate.

Dar din zece Mai 1877, prin insăși fețe Domnitorului și a sfetnicilor săi, zis pe care o prăznuim mai însemnată pentru România de pretutindeni acea a Armatei, a voinei națiunii infăptuită prin puterea și vitejia ei militară.

Desigur, puține popoare la aceste margini ale Europei au dat dovedă de stăte dorință de pace și de liniștire conviețuire cu neamurile și stăpânurile inconjurătoare. Însăși declarație de independență ce se leagă de răstul istoric al acestei zile, s'a făcut sub imperiul celor mai grozeve necesități războinice, stunci când folosiseză până la deplina lor istorire toate incercările de-a înălțare, pe cale de pace și de bune înțelegere, conflictele cu impăratia vecină.

"Când insă, spunes în ziua dintâi a Nestăvății noastre primul ministru Domnitorului, a incetat orice speranță că turburările de peste Dunăre se vor potoli pe cale diplomatică, când războiul... a izbucnit și când nimic nu ne poate asigura despre consecințele acestei teribile zguduiuri pentru peninsula balcanică... când orașele și satele noastre deschise, unde nu erau nici trupe rusești nici chiar români, sunt, nu ocupate ca puncte strategice, dar zilnic bombardate, indejificate și jefuite, când câmpurile și holdele noastre sunt pusătuite și arse, când muncitorii sunt răpiți de plugul lor și duși în robie cu femeile și copiii lor, când într'un cuvânt, vedem Patria noastră amenințată de toate ~~maghiari~~ ^{urgăile} năvălivilor sălbăticie din vescurile trecute, scelaș simțământ de prudentă și de înțelepciune care ne-a condus în totdeauna, ne

impune astăzi datoria de a ne ridica cu toții, de a ține piept primejdiiei, spre a salve individualitatea politică a Statului român".

Din prisosul de nedreptăți, de asupriri și de impilați su țeșnit stunci, ca și în alte zile mati ale trecutului depărtat, energia și incederea indes- tinele neamului, care ne-au dus Tânără oştirile, de stătea vesuri neincercată în lupte, peste Dunăre sub zidurile Plevnei, să pecetluiescă prin sângele ei conștiința de a fi și voința de a lupta a popoului român. Când străinii ce priviseră vitejia dobânților evântați pe povârnișurile săngeroase ale Griviței, au putut spune cu uimire, cum a scris stunci unul dintre ei: "Nici-o dată n'eaș fi crezut să văd etate brevură la o trupă care până acum n'a cunoșcut focul", s'a deșteptat își conștiința românească de pretutindeni amintirea vitejilor strămoșesti și temeiul de nădejde al biruințelor viitoare.

Căci războiul nestănrării, inceput prin declaratiile de independentă dela 10 Mai 1877 n'a fost numai acel al României mici, ce nu cuprindea stunci în hotarele sale decât Muntenia, Moldova lipsită de cele mai bogate ținuturi ele ei, cu ~~pe~~ trei județe ale Basarabiei de misză-ză; el a fost purtat cu trupul și cu sufletul, de Români tuturor provinciilor aflate sub stăpânirea străină din cără su slergat, înfruntând toate piedicile și toate urgiile, voluntarii și ajutoarele; din Basarabia, de unde un Tânăr voluntar din cavalerie purta încă de stunci în desagii săi bastonul măcescului Avramescu; din Bucovina, din oropsitul Ardeal, unde impotriva prigoanei, bărbătii, treceau munții să ajungă rândurile invingătorilor dela Plevna, iar femeile, stunci când nu liște ingăduită să manifestare, purtau totuși cu mândrie căciulita de estrahan, împodobită cu pene curcanului.

Patru decenii mai târziu, năzuințele răscollite de fapte vitejescă a străinii erau să roadească în implinirea destinelor românesti.

Rie ce astăzi, când oastea țării iși strângă rândurile după ceea mai grozavă incercare ce i-a fost dat vreodată să înfrunte, când iși insultă țărasi, frunțea spre drapelele ce fălfăie deasupra rândurilor ei, împodobite cu mătururile izbânilor trecute, privirea ostașilor să poată desluși înțesutul de mătese slovele străvechii lozincă de pe steagurile voivozilor: "vitejis dreptă să biruissă".

Niciodată vitejile ce clăcotește în sângele lor, ce și în acel al strămoșilor, nu s'a aflat în slujba unei cauze mai drepte.

Afie în amintirile ce străjuesc însemnatatesa acestei zile naționale și istorice, puterea de a dovedi încăodată Regelui și țării, prietenilor și vrășmașilor, că dreptatea nu pierde și vitejile biruiesc.

Gheorghe I. Răducanu